

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatú példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Halálozás; a tiszavölgyi társulat alaprendeletei; a' czehekről és mesterinasokról; felvilágosító szótár Gáty urnak a' pest-szegedi csatorna ügyében kelt viztani szótára (vége); horsodmegeyi közgyűlés; horvátországi dolgok; erdélyi ügyek; egri tudósítás; kassai tűzvész's felhívás az ottani tűzkárvalottak fölsegéllésére; m. gazd. egyesület; csongrádmegeyi tisztujtás; budapesti napló.)

Amerika. (Oregon feletti viták a' congressusban's Polk elnök jelentése a' hadsereg-szaporítást javaslólag; elegy.)

Spanyolország. (Narvaez hirtelen bukának okait fessegető hírek; Isturiz miniszteriuma; elegy.)

Franciaország. (Merény a' király élete ellen; kamrai viták; jörvendező udvarlások; elegy.)

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

A' tiszavölgyi társulat vidéki osztályainak alaprendeletei. I.) A' tiszavölgyi társulat bármely vidéki osztályának tagjává, minden illy osztályban érdekelt birtokos's tulajdoni joggal bíró község lehet, 's közgyűléseiben minden ilyen birtokos, vagy község képviselője részt vehet, ha a' társulati szerződvenyt aláírta.

II.) A' tiszavölgyi szabályozás, mellynek fogalmába nemcsak a' Tiszának, hanem a' vele közvetett vagy közvetlen kapcsolatban levő folyók's általok okozott mocsárok és kiöntések rendezése, korlátozása's illetőleg lecsapoltatása, nemkülönben az egész tiszavölgyi vízszervezet bárminemű hasznosítása is foglaltatik, nem másképp mint egybevágó's központosított működéssel történhetvén meg, e' végre pedig egy felől a' cél és végrehajtás összehangzása és így egy ség; másfelől az érdeklettek általi erélyes gyámoltatás, és így egy czélra irányított k ö z r e m u n k á l á s l é v é n s z i k s é g e s e k, minden, ki azon előnyök és jótékonyágokban, mellyek a' szerződvényhez járultak bármely intézkedéseiből, bármely oldalról előállhatnak, részesülni akar, vagy tetteleg részesül, olyannak tekintetik, mint a' ki önmagára nézve kötelező erejűnek ismérte et: a) a' tiszavölgyi társulat vidéki osztályainak alaprendeleteit és b) a' tiszavölgyi társulat középponti választványa belsejének itt következő alappontjait.

A' tiszavölgyi társulat középponti választványa belsejének alappontjai: I.) A' tiszavölgyi társulat középponti választványa vezérli, igazgatja's kormányozza az egész tiszavölgyi vízrendezés ügyét.

2) Legfőbb feladása: a' tiszavölgy-rendezés és hasznosítás ügyében a' cél és végrehajtás összehangzását fenntartani, 's a' szétágzó érdekek's különvidékeken folyó munkálatok daczára, egybevágó közre munkálást eszközölni.

3) Eszközei erre következők: a) Határozatai a' vidéki társulatok irányában kötelezők mindazokban, mik a' műtani munkálatokat's azok végrehajtása sorozatát, módját, idejét's a' pénzkezelést illetik; ellenben a' társulat vidéki osztályainak, rendeletei és szabályai által körülírt tehelősségi körét, tisztelben tartani köteles. — b) A' középponti választvány örökös a' pénzügyvitel minden ágai felett's kezeli a' társulat összes pénzügyét, ó veszi fel a' kölcsönt, ó készíti fel ebből a' vidéki társulatokat megkivántató pénzerővel, ugyanazon kamat- és törlesztési feltételekre, mellyekre a' kölcsönt felvette, ó eszközli a' hitelezőnek teendő kamat-fizetést, tőketörlesztést, ó alakítja össze's gyümölcsözteti a' tartalékpénz-alapot, ó ügyel fel a' társulat vidéki osztályai munkásságára, ó bírálja meg a' vidéki választványok által megvizsgált alpenztárnoki számadásokat, ó szedeti be általok az érdekelt birtokosok tartozásait. — c) A' technikai igazgató főmérnök's egész személyzet ó alatta áll, valamint a' középponti fő és vidéki alpenztárnokok is, kiket a' vidéki társulatok által kijelölendők közül ó választ és bocsát el. — d) A' középponti választvány erősíti meg a' technikai igazgató főmérnök által önfelelet terhe mellett megválasztott osztály-mérnököket's ide tartozó egyéb személyzetet, ó rendel széllyel őket a' megszabott vidékosztályi állomásokra. — e) Rendelkezik a' vállalathoz megkivántató szellemi és anyagi segédeszközökről. f) Kiegyenliti's eldönti szükség esetében a' vidéki társulatok által feladott panaszokat, vagy közöttük támadható kérdéseket. g) Képviselet a' társulatot az ország főkormányzáséke irányában és szorgalmazza itt a' netalán szükséges közigazgatási, országgyűlésen pedig a' törvényes intézkedéseket. h) Az elnöki, alelnöki és titkári állomásoknak halál vagy lemondás által

történhető megürülési esetében, a' két utóbbi ugyanazon módon és azok által választatik, a' mint és a' kik által a' kilépő választványi tagok, azonban a' titkári hivatal betöltése a' középponti választvány köréhez tartozik.

4) A' tiszavölgyi társulat középponti választványa állandó, 's tagjai csupán az alább következő megszorításokkal és módon esnek újabb választás alá. Székhelye rendszerint Pest.

5) Áll ezen választvány: egy elnökből, egy alelnökből, 18 tagból, a' technikai igazgató főmérnökből, titkárból és pénztárnokból. A' pénztárnokot kivéve, mindnyájoknak szavazatjuk van.

6) Ezek közül választás alá csupán a' 18 választványi tag esik, még pedig oly formán, hogy közülök hat tag rendszerint minden harmadik évben január hóban tartandó választvány gyűlésben sors által kihuzatik's kilép. Helyökre ugyanannyi tagot a' társulatok követei titkos szavazattal választanak. Ha ezen három év leforgása alatti időközben a' 18 választványi tagban halál vagy lemondás által történék hatot fel nem érő üresség, ez esetben ezen megürült helyek betöltése is képezvén választási tárgyat, ennyivel kevesebbre terjed a' sorshuzás, ha pedig hatnál több üresség támadott volna, úgy még a' három év leforgása előtt választási gyűlés tartatik, sorshuzásnak helye nincs, és a' hiányzó választványi tagságok betöltésére terjed csupán a' választás. A' pénztárnokot a' középponti választvány nevezi és bocsátja el.

7) Ezen választásokra a' társulatok különösen csak e' czélra megbízandó követeiket küldenek, egyegy társulat nem többet hatnál, kiknek vidéki társulati tagoknak kell lenniök, de nem lehet a' középponti választvány sorából választatniök.

8) A' középponti választvány, minden hó 10ik napján, ha pedig ezen nap vasárnapra vagy ünnepre esnék, a' következő napon rendszerint ülést tart. A' januárhavi ülésben dönti el, hogy azon évben mi sorban történjenek's miből álljanak a' munkálatok. Ó adja ezt a' vidéki társulatoknak tudokra, ó határozza meg azon záros határidőt, mellynek leforgása alatt ezek előfordulható észrevételeiket beküldeni tartoznak, de ezek fölött végképen ó itél.

9) Üléseiben, a' választvány felebbtagjain kívül részt vehetnek a' vidéki társulatok állandó képviselői. Illyen képviselőket minden társulat önköréből tagokból választ, de nem többet négynél. Ezek közül egy középponti választványi tag's egyszersmind társulati képviselő nem lehet.

10) A' szavazatok egyenlő száma esetében az elnök szava dönt. Tanácskozási rendre az elnök ügyel.

11) Az elnökséget az elnök távollétében az alelnök, és ha ezek közül egyik sem lehetne jelen, azon középponti választványi tag viszi, kit erre a' többi felkér. Érvényes határozat-hozatalra legalább hét középponti választványi tag jelenléte szükséges, melly számban a' rendes elnök, vagy elnökök is foglaltatnak.

12) A' középponti választvány mindennemű levelezései az elnökség által's aláírásával, a' társulat pecsétje alatt történnek, de a' kelt határozatok értelmében a' titkár által fogalmaztatnak.

13) Jegyzőkönyveket, határozatokat a' titkár fogalmaz, 's ó adja azokat ki is, de az elnökség által látomásoltatja. —

14) Minden választványi ülés jegyzőkönyve hitelesítetik még ugyanazon havi választványi ülésben's letisztáztatván, a' titkár és két jelen volt tag által aláíratik.

15) A' titkár és technikai igazgató főmérnök, meg a' pénztárnok adják elő ezen ülésekben az ügykezelést illető folyó tárgyakat's itt kapják ki a' szükséges rendeleteket.

16) Pénzutasványozásokat, választványi határozatok alapján, és azok számának idézete úgy titkári ellenjegyzés mellett az elnökség teszen; a' pénztárt minél több ször váratlanul megvizsgálni elnökség és maga mellé veendő két választványi tag kötelessége. Hivatalos ügyviteli utasítást a' fő- és vidéki pénztárnokoknak a' középponti választvány ad. Fő- és alpenztárnokok évi fizetéseit ó határozza meg.

17) A' pénztárak bevételei, kiadásai's mindenkor állapítja minden választványi ülésben előterjesztetnek a' fő-pénztárnok által. Az alpenztárnokok ennek közvetlen felügyelésétől függenek's hivatalosan ezzel leveleznek, de csupán a' választvány által bocsáthatatnak el.

18) A' mérnöki személyzet a' technikai igazgató főmérnök közvetlen felügyelése alatt áll, és az osztálymérnöki személyzet hivatalosan ezzel levelez, és általa állomá-

sáról el is mozdíthatatik, vagy máshova tétethetik át. Pénzkezelésbe mérnöki személyzet nem avatkozhatik.

19) Az egymással viztani összefüggésben levő vízszervezetek számát, végpontjait és terjedelmét az igazgató főmérnök munkálata nyomán a' középponti választvány határozza meg.

20) A' 19d. pont értelmében a' középponti választvány által meghatározandó vízszervezetek körében találtató birtokosok fogják az illyen vízszervezetekben végbeviendő szabályozási, átmetszési, töltésezési, lecsapolási, szóval minden munkálat költségét viselni, fenhagyatván annak idejére a' költségeknek az 1840: X. t. cz. 7. §. 's az 1844: IX. t. cz. 16. §. értelmébeni kiegyenlítése.

21) Azon kulcs és mérték meghatározását, mellyek szerint az illető birtokosok ön vízszervezeti osztályukban viselendik a' költségeket, ha egymásközött meg nem egyeztetnének, vagy a' középponti választvány végzésében megnyugodni nem kívánának, a' középponti választvány, a' társulat vidéki osztályai által, törvényjelölte uton véteti eszközésbe.

22) Mindennemű vízműtani munkálati tervek, mellyek akár már készen vannak, akár ezentul fognak bármely vízszervezet számára készülni, a' középponti választvány által vizsgálhatnak meg, 's azon sorozat és mód, melly szerint végrehajthatók, a' 7ik pont értelmében általa határozatnak meg. —

23) Mindent, mi iránt a' vidéki társulatoknak meghallgattatniok szükséges, velök a' középponti választvány közöl's ezek iránt ó határoz.

24) A' vidéki társulatoknak a' felveendő kölcsönbűli részletése módját, formáját, kellekeit, szóval az egész pénzügyvitel kezelését czélszerűleg rendező's biztosító szabályokat alkotni's azokat a' vállalat folyamatja közben kifejlendő körülményekhez és a' hitelezővel kötendő egyezés kellekeihez képest alkalmazni's változtatni is, a' középponti választvány teendőihez tartozik.

25) A' tiszavölgyi ügy menetéről, sajtó utján a' középponti választvány tudósítja időnként az érdekelt birtokosokat's a' közönséget, év elején pedig a' lefolyt évi munkásság folyamáról's eredményeiről öszves jelentést tétet közzé. —

III.) A' tiszavölgyi társulat vidéki osztályainak czélja abban áll, hogy a' társulat középponti választványát feladása megoldásában az említett alappontok és jelen alaprendeletek értelme szerint önhatáskörükben erélyesen segítsék.

IV.) Illy társulatok alakulásának módja következő: a' társulati szerződvenyt aláírt tagok egy önmagok által kijelölendő helyen és időben közgyűlésre összejönek, a' jelen alaprendeleteket's a' középponti választvány belsejének alappontjait elfogadottnak nyilvánítják, elnökeiket, választványukat, jegyzőjüket és ügyvédjüket megválasztják, az egész eljárást illető jegyzőkönyvet fogalmaztatják, elnök, két választványi tag és jegyző által aláírattják, a' tiszavölgyi társulat középponti választványának, az elnökhöz czimezve, beküldik.

V.) A' vidéki osztályok hatásköre következő: a) Egy elnököt és egy alelnököt, végrehajtó választványt, jegyzőt és ügyvédet választanak's neveiket a' középponti választvány nyál mindannyiszor közlik. A' választványi tagok számát valamint hivataloskodásuk idejét és a' választás módját ók határozzák meg. b) Vidéki társulati alpenztárnoki hivatalokra, a' középponti választványnak két tagot ók jelelnek ki. c) A' középponti választványból kilépő vagy kihalt tagok helyére, az „Alappontok“ 6ka értelmében a' választás általok történik, 's e' végre a' választó-gyűlés helyére egyegy szavazattal birandó hatnál nem több követet önkéblükből ók küldenek, kiknek a' választvány sorából választatniok nem szabad. d) azon négy képviselőt, kik közül az „Alappontok“ 9ike értelmében bármellyiknek, de egyszerre mindig csak egynek a' középponti választvány üléseiben szavazattal lehet részt venniök, önkéblükből, de nem a' középponti választvány sorából, ók választják's ezek neveit a' társulat középponti választványával ók közlik. e) a' középponti választvány által végrehajthatni rendelőnd tervek, munkálatok sora, módja, ideje velök eleve közöltetnek, előfordulható észrevételeiket ók küldik be a' középponti választványoknak. f) a' középponti választvány által illyen munkálatokra vagy bármí célból utalványozandó pénzösszegek biztossága's épsége, úgy a' kirendelt fizetések pontossága, az alpenztárnokoknak kiadott utasítás megtartása felett ók örököndek. Ezen pénztárakat és a' számadásokat váratlanul ók vizsgálattják meg.

g) a' központi választvány által megrendelt vízmunkálatok végrehajtása (mellyek azonban a' mondott választvány által kinevezett mérnöki személyzet vezérlete mellett 's a' központ által meghatározott sorban, időben és módon történnek) a' vidéki osztályok hatásköréhez tartozik, 's e' véggett önkéblőkül egy vagy több egyedet különösen is megbízhatnak, kiknek neveik a' központi választvánnyal közlendők. A' szükséges munkások kiállításának szorgalmazása a' megyéknél 's egyéb törvényhatóságoknál, vagy pedig az illy munkálatoknak a' mérnöki személyzettel egyetértve szakmányi egyezés mellett kiadása 's mindezek folyama letti örökös, úgy az előfordulható akadályok, visszaélések vagy hiányok esetébeni orvoslás eszközlése, szóval a' tiszavölgyi rendezés ügyének az országbeli törvényhatóságok, magán-uradalmak vagy birtokosok irányábani képviselése épen úgy illetik a' vidéki osztályokat, valamint az illy munkálatoknál kívántató közrendőri felügyelő személyzet kieszközlésének gondja is, mellynek napidíjait ők szabják meg. h) hatáskörükhöz tartozik, nemcsak a' központi választvány által meghatározott főelvek alapján, és ez által kitűzendő záros határidő alatt, önkéblőkben meghatározni azon kulcsot 's iránta egymás között, ezen ügyben nem érdeklett, közhitelességű személyek jelenlétében egyezésre is lépni, melly kulcs szerint az illető birtokosok a' szabályozás költségeiben részt veendnek, hanem ezen kulcsokhoz a' birtokosok által teendő fizetéseket, az egyes birtokosokra ki is vetni 's tőlök beszédetni, azokon pedig, kik a' kellő napra fizetni vonakodnának, szóbeli pör után a' törvény értelmében, a' vonakodók költségére megvétetni. Melly egyezés ha a' záros határidő alatt nem sikerülne, a' vidéki társulatok tisztéhez tartozik, ha ugyanis ezen vizsködés tárgya csak egy megye- vagy törvényhatóságbeli birtokra vagy birtokosokra eshető költségek kulcsa körül forogna, a' kulcs meghatározását törvényszerűleg megyel vagy törvényhatósági úton eszközölni, és az illetőktől annak idejében tartozásaikat ahoképest beszédni, ha pedig fizetni vonakodnának rajtok szóbeli perrel, költségükre, törvényszerűleg megvenni. Ha ellenben a' szabályozási költségviselés kulcsának kérdése, több megyében vagy törvényhatóságban fekvő birtokok, vagy birtokosok teherviselése körül forogna, és illy esetben nem sikerülne az egyezés, a' vidéki osztályok feladása, a' központi választvánnyal a' törvény szabta nádori bíróság közbejvetelét eszközölni 's ezen ítélet alapján tenni meg aztán a' kivétést és beszédést. Ezen bírósági eljárás költségei a' közpénztárt terhelik. — i) hogy az illető birtokosok által befizetett tartozások a' központi választványhoz az általa meghatározandó módon, rendesen és annak idejében beküldessenek, e' felett öröködni a' társulat vidéki osztályainak feladása. — k) hatáskörükhöz tartozik, mihelyt a' felebbi IVd. pontban kifejtett alakulási formának és módnak eleget tettek, érintkezésbe tenni magokat a' központi választvánnyal, és azon esetben, ha illy vidéki osztály körébe tartozó munkálatok iránt a' tervek, költségvetések már készen volnának, azoknak magokalközlését 's miután ez megtörtént, 's netalán előfordulható észrevételeik iránt meghallgattak volna, magok a' munkálatok végrehajtásának (természetesen a' központi választvány által meghatározandó sorban, időben és módon) megkezdését, a' technikai és pénztárnoki álmások betöltését, a' szükséges pénzüszszegek kiutalványoztatását szorgalmazni, melly kívánságuk teljesítését a' központi választvány csak azon esetben 's csak addig tagadhatja meg, ha és meddig vagy a' kölesön ügyének még be nem fejezettsége 's pénztárának állapota, vagy pedig a' vízműtani végrehajtás mellőzhetlen kellekei illy ideiglenes halasztást parancsolnának. l) A' felebbi IVik pont rendelkezéseit eleget tett 's annak rende szerint megalakult vidéki osztályoknak, a' mellyek körébe tartozó munkálatok iránt még a' tervek elkészítve, vagy pedig már készen, de a' központi választvány elibe terjesztve nincsenek, körükhöz tartozik a' központi választványtól vagy azt kívánni, hogy osztályukban a' megkívántató mérnöki állomás töltesse be 's a' tervek és költségvetések elkészítésére utasítsák, vagy pedig, hogy a' készen levő tervek vizsgáltassanak meg, melly kívánságuk teljesítését a' központi választvány meg nem tagadhatván, miután mind ez megtörtént, az előbbi k) pontban körülírt eljárás foglal helyet, 's a' vidéki osztályoknak ott kifejtett szabadságok használatára, a' központi választványt tekintve pedig, az ugyanott előadottak teljesítésére vagy felfüggesztésére nyílik alkalom. m) A' vidéki osztályok körébe tartozik mind azon esetben, hol kisajátításnak törvényszerűleg van helye, az e' végre szükséges lépéseket megtenni 's önbefolyásuk mellett eredményhez vezetni. n) Az árvizek kiöntéseinek kitétetett földterek-ugy azon mocsároknak, mellyek szabályozás tárgyaiul szolgálndnak, felméréseiket, ha már készen volnának, közhitelességű személyek közbejvetelével, meghitelesíteni, ha pedig még felmérése nem volnának, ugyanazon módon felmérteni 's mind ezt magoknál is megtartva, a' központi választvánnyal köz-

leni a' vidéki társulatok teendőihez tartozik. o) A' jelen alaprendeletek által meg nem határozott, központi választvány által nem rendszerezett, vagy nem utalványozott pénzkidadásokat a' vidéki osztályok a' vállalat végbehajtására felveendő kölcsönből, vagy pedig a' központi választvány által alakítandó vidéki pénztárakból nem tétethetnek, 's ha tennének, önmagokébol kamatostul megteríteni tartoznak. p) A' tiszavölgyi társulat mindennemű műszereire, dolgozó-szerszámaira 's bármi néven nevezhető vagyongára, ők ügyelnek fel, az e' végre szükséges gondviselőket ők nevezik, ezek fizetését ők határozzák meg, raktárakat, ha illyekre szükség talán lenni, ők fogadnak, a' mérnöki személyzet szállásolásáról, fuvaroztatásáról, a' vidéki pénztár költségeire, ők gondoskodnak.

VI. A' vidéki társulatoknál az ügyvitel módja következő: 1) A' levelezéseket minden irányban az elnökök viszik 's ezek távollétében az, vagy azok a' választványi tagok közül, kit vagy kiket illy esetekre a' közgyűlés már megválasztásuk alkalmakor megbiz 's a' középponti választvánnyal feljelenet.

2) A' vidéki osztály pecsétje a' levelezésvivő tagnál áll.

3) Közgyűlés minden félévben egy tartatik; (rendkívüli eseteket kivéve) mellynek helyét és napját az elnök hirdeti ki; szükség esetében, ha t. i. az elnök vagy négy választványi tag kívánnák, többször is tartathatik.

4) A' közgyűlés tárgyait a' vidéki választvány által, a' mult közgyűlés óta történetkről jelentés meghallgatása, a' központi választvány által közölt munkálati terv és sorozat iránt, helyviszonyokból eredő észrevételeik előterjesztése, meg az idő szerint szükséges választások megterele, képezik. Mindezekre nézve az előterjesztéseket vidéki választvány teszi. A' vidéki társulat végrehajtó testületét ezen választvány képezi, melly a' közgyűlésnek jelentéssel tartozik 's amyszor tanácskozik és jó össze, mennyiszor azt szükségesnek tartja, de végzésit az elnök hajtja végre, kinek jegyző és ügyvéd alá vannak rendelve. A' választványbeli elnökségre nézve itt ugyanaz áll, mi felebb a' levelezésre mondottat, 's ezt az vizsközi a' levelezést azon időben folytatja.

5) A' választvány fel van jogosítva önkéblőkül egy vagy több tagot, a' munkálatok feletti örökös végett, felügyelő, ellenőr, vagy igazgató címekkel felruházva különösen megbízni. A' vidéki osztály pénzügyi állását, tartozások és járandóságok, bevételek és kiadásokra nézve, folytonos világosságban és rendben tartani a' választvány dolga. A' személyenkénti kivétést, az egyezés vagy törvény után megállapított kulcs és központi választvány által megszabott főelvek alapján, az illető alpénztárnok és ügyvéd által elkészített, azt megvizsgálni, meghitelesíteni és ki is vetni az ő feladása. Ellenben a' beszédést és szükség esetén törvény utáni megvételt az elnökség eszközöli. A' pénztárt és számadásokat a' választvány akárhányszor vizsgálathatja, az elnökség minél többször vizsgálni tartozik.

6) A' jegyző és ügyvéd fizetését a' központi választvány által a' vidéki osztály választvánnya határoztatja el. A' vidéki osztályi mérnöki személyzetnek minden néven nevezendő segélyt ő nyújt, az elibe görődülő akadályok elhárításában ő támogatja, bántalmak vagy egyéb kellemetlenségek ellen ő védi és pártolja.

7) A' rendszerezett vagy központi választvány által kirendelt pénzkidadásokat a' vidéki osztályi pénztárnál, központi választványi határozatok által megrendelt munkákra, az osztálymérnök által teendő előleges felszámítás alapján, az elnökség utalványozza 's a' választványt azokról folyvást világosságban tartja.

8) A' választvány szorgalmazza, hogy az illető megyék és törvényhatóságok, a' vidéki társulatoknak a' munkához szükséges napszámások mérsékelt bér melletti megszerzésében kellő segédelmet nyujtsanak; a' választvány teszi magát mindig, még a' munkálatok megkezdése előtt az illető megyékkel, a' majdan szükséges munkások számára és bérére nézve összeköttesítse, hogy a' dolgozó népnek az illető vidéken kereset-mód nyujtassék 's a' társulat idegen munkásokkal dolgoztatni ne kénytelenítessék.

9) A' választvány gondoskodik, hogy a' munkások minden hét végén, még pedig kézre fizetve, bérüket megkapják és személyenként vegyék által 's mindenkor szakaszbeli mérnökök jelenlétében, a' dolgozó mérnök, és (ha jelen van) az osztálymérnök által aláírt utalványozó munkaszámadásra, mellyen a' fizetésnél jelen volt mérnökök kötelesek lennének, az előtők történt kifizetést bizonyítani.

10) A' vidéki mérnöki személyzet elleni panaszokat a' vidéki osztályi választványok vagy elnökségek az igazgató főmérnökkel közlik, 's ha ez eleget nem tenne, a' központi választvánnyal bejelentik, de fenytő perbeli eseteket kivéve, közhitelesség elibe nem viszik.

11) A' munkások közötti kisebb panaszokat, a' választványok vagy elnökségek, a' jelenlevő rendőri felügye-

lőség által intéztetik el, 's nagyobb vétségi eseteket kivéve, más hatóság elibe nem viszik.

12) Arról, hogy a' mérnökök semminemű pénzkezelésbe ne avatkozzanak, a' választvány gondoskodik.

13) A' központi választvány által kijelendő határbeli kérdések tisztába hozatását, az osztálymérnökökkel egyetértve, vidéki választványok eszközölik.

14) Az urbériségre a' rendezés költségeiből az 1844-ki IX: 17 és 18d. §§. értelmében eső kézimunkák kiállítását a' megyéknél a' vidéki választvány szorgalmazza.

15) Hogy az 1840-iki Xik törv. 7dik §a értelmében, a' munkálatok bevégezésével, azok, kik az illetén rájuk hárított jobblét vagy haszonhoz aránylag, az eleve megállapított kulcs szerint illetőségükön felül fizettek volna, ezen fölösleges fizetést törvény értelmében, a' szóbeli pör bírāja előtt visszakövetelheessék, tartozik a' vidéki osztály választvánnya, tulajdon vizszerkezetében, mihelyt az abban történt munkálatok jótékony hatásukat és következeiseiket egészen kifejtették, kinyomoztatni és számba venni azon summákat, mellyek illy módon e' vagy ama' birtokosra, a' törvényben megszabott arányon túl vettek volna ki, és ezen vizskölat eredményét az illető birtokosnak kiadva, őt a' kívánt kiegyenlítésben minden módon támogatni.

Tervezet a' tiszavölgyi társulat vidéki osztályainak szabályaira nézve. (Cél és feladás, központi választvánnyal összefüggés, egyéb viszonyok, hatáskör, ügyviteli mód.)

1. §. A' tiszavölgyi társulat vidéki osztálya, a' felebb elsorolt alaprendeleteket önmagára nézve kötelezőknek és önmaga által változtathatlanoknak ismeri, azokat törvényének tekinti, 's az alább következőkben csupán azokra nézve rendelkezik, mik ezen alaprendeletekben nem foglaltatnak, és csupán a' következőket nyilvánítja változás alá eshetőknék:

Közgyűlések. 2. §. Az alaprendeletekben említett mindennemű választás közgyűlésen történik, ha tíz tag kívánja, titkos szavazattal.

3. §. Minden választás három évre történik. A' választvány egy harmada harmadévenként sorshuzás által kilép, de ismét megválasztható, a' jegyző meg ügyvéd szinte minden harmadévben választás alá jőnek, de újra megválaszthatók.

4. §. A' választvány az elnököket, jegyzőt, pénztárnokot és ügyvédet kívül kilenc tagból áll.

5. §. Közgyűlésen az elnök, távollétében az alelnök viszik az elnökséget, 's ha ezek közül egyik sem lehet jelen, azon tag, kit erre a' közgyűlés felkér.

6. §. Választásoknál minden közgyűlési tagnak egyenlő szavazatja van, mellyeknek egyenlő számuk esetében az elnök szavazata dönt.

7. §. A' tanácskozásokat az elnök vezérli, a' rendet ő tartja fen, a' végzéseket a' többség szerint ő mondja ki.

8. §. A' rendes közgyűlések napját 's helyét az elnök határoztatja meg, 's 30 nappal előbb hirdalok után ő hirdeti ki, rendkívüli gyűlések határidejét és helyét legalkalmasab módon az illetők tudomására ő juttatja.

9. §. A' tanácskozásokról jegyzőkönyv vezetetik, ugyanazon közgyűlés által hitelesítettik, 's a' közgyűlés által határozandó két tag és aljegyző által aláíratik.

Választvány. 10. §. Érvényes határozat-hozatalra, pénztárnokot, jegyzőt és ügyvédet kívül az elnököt beleértve, három tag jelenléte elégséges. Választványi tagok, jegyző és pénztárnok az érdeklett birtokosok sorából választatnak. Az ülésekben mindnyájoknak szavazatjuk van, mellyek egyenlő száma esetében az elnök szava dönt. Ügyvédnek nem egyáltalában szükség az érdeklett birtokosok sorából választatni, és illy esetben mind közgyűléseken, mind választványi ülésekben csupán értesítő, de ha birtokos, döntő szavazatja van.

Jegyző. 11. §. A' közgyűléseken és választványi ülésekben ő viszi a' tollat, — ha jelen nem lehetne, helyére ideiglen az elnök helyettesít. A' jegyzőkönyvet 's irományokat ő őrzi, a' határozatokat ön aláírása alatt ő adja ki, de az elnök által látomásoztatja. —

A' czéhekrol és mesterinasokrol. A' „Heltalpa“ f. é. 29dik száma „czéhügy“ czim alatti cikkelyében felhozta, miképen bizonyos magyar politikai hirdalok egy szinten a' czéhek ügyében irt előbbi cikket elfogadott 's helyeselt, egy másikat pedig annak kiegészítéséül maga irt; felhozta továbbá azt is, hogy ezen cikkek által tárgyalt némely nézetekben 's illetőleg indítványokban az ő véleménye is megegyezik, némelyekben pedig azoktól eltér, okokat hozván föl véleménye különbsége gyámolítására.

A' vélemények tárháza oly nagy e' világon, hogy azt némileg a' tengerhez hasonlíthatni, mert ez kimeríthetlen, amaz pedig fogyhatlan. Hasonlít a' vélemények sokasága és sokfélesége más részben egy nagy és gazdag divatárú raktárhoz. Ebből is legjobban olly kelmet vesznek, mellyek vagy divatban vannak, vagy tartóssá uk, jóságuk mi att ajánlat-

nek. A' vélemények raktárából is leginkább azok kaptak fel, melyek a' jelen idő szellemével leginkább megegyezők, vagy melyek hasznosságát a' többség elismeri. Színtelt mondhatni a' mostani életben annyira szokásos mindent javítani törekvő indítványokról is. —

Ezen kis hasonlatosságot azért bocsátom jelen értekezésem elibe, hogy megmutassam, mikép eddigelé sem az említett bizonyos m. politikai lapnak, illetőleg nekem, ki a' fenebb érdekelt' s általa elfogadott előbbi cikket irtam, sem pedig a' „Hetilap“nak nem lehet esalhatatlanságról csak álmodni is, mivel az illető discusziókban legcompentesebb bíró a' nagy közönség, melynek ítéletétől függ véleményünk helyeslése vagy nem helyeslése, indítványaink elfogadása vagy félrevetése. Mivel azonban a' szóba hozott tárgy sokkal fontosabb, semmint arról többször felszólamlani főlöleg volna, meglehet, hogy véleményeink egyesítésére még egykor viszszatérünk.

Es most általmegyek e' tárgy másik részére. Megigértem tudnillik, hogy a' czéhek gyakorlati életébe már beörögzött némely rossz szokásokat és szabadíték-elleni viszáleléseket még további eszméletim tárgyává teendek; szavammat beváltandó, legelőbb is az inasokról szándékom röviden szólni.

Az inasok felfogadása 3, 4, 5, sőt 6, néha még több évre is történek. Ez ellen nem lehet kifogásunk, mert a' mely mester p. o. egy 9—10 esztendő s árva gyermekézet elfogad, nem kívánhatni tőle józanon, hogy 3 év múlva, midőn még a' mesterség felfogására sem esze, sem ideje nem volt, felszabadítsa; ellenben nem hagyhatom megrovás nélkül az illy szegény s mindenkitől elhagyott gyermekeknek nem ritkán barmokon aluli lealáztatását. Sok mester ugyanis nem azért fogad inast, hogy legyen valakije mestersége apróbb dolgaiban segítségül, s hogy megtanítván őt mestersége fogásaira, idővel hasznos hazapolgárt neveljen belőle; ez a' felfogadaskor eszébe sem jut, hanem mivel a' szolgáló bérfizetése nagyon terhes, legyen, a' ki ingyen seperjen, vizet hordjon, fát vágjon, mosogasson 'sat. Más mester meg inast fogad, mivel látja, hogy kedves oldalbordája ma holnap gyermekégybe dúl; legyen tehát, a' ki jövendő nagyreményű csemetéjét fizetéses dajka helyett ingyen — éjjel nappal, — álm vesztve, — étlen szomjjan, hordozza's dajkálja. — De jó lesz ezen eszméletnél kevésse tultennünk magunkat a' budapesti határokon, mert igen jól jegyzé meg minap a' tréfas Gatterer Franz: „Die Welt ist groß, außer Pesth san a' Veut.“ — Nézzük meg csak a' kisvárosi és falusi mestereket 's látni fogjuk, hogy ezek közül soknak a' mesterségüzés csak mellékes foglalkozásuk; szántanak, vetnek; kertet, szőlőt munkálnak inkább, és a' szegény megfogadott inas, itten tölti kapanyél mellett azon idejét is, melyet maiszter uram Jancsikája dajkálásán tul mesterségtanulásra kellene fordítania. Valóban csodálhatni, mikép akadhatnak szülők és gyámtyáka, kik ilyen helyre adják gyermekeiket 's illetőleg gyámlyáka! Illy inas felszabadul azután 3—4 esztendő múlva, 's mit tud mesterségéből? csak azt, hogy p. o. ha mestere csizmadia volt, nem csinált kereket, és ha bodnár volt, nem varrt nadrágot. — És aztán mondja valaki, az ilyen legényeknek nem szükséges a' vándorlási 6 évi időszak? — Valóban itt halomra dül a' fenidezett „Hetilap“ azon állítása, miszerint azt akarja elhitetni a' közönséggel, hogy „már ideje mult annak, midőn csak vándorlásban lehet tanulni mesterséget, mesterségi fogásokat.“ 'sat.

De térjünk a' szegény inasokhoz vissza.

Van ugyanis sok mester, (tisztelet becsület azonban a' kivétel-alattiaknak!) kik azt vélik, hogy az inással, mivel velük is gorombán és otrombán hántak valaha, önekiek sem illik szeliden 's becsületesen banni 's teljes jogot képzelnék magoknak vele rabszolgai módon bánhatni. Csoda é azután, ha az ilyen fütől fütől elhagyott szegény gyermek, ki minduntalan galádul szidalmaztatik, taszigáltatik, mestertől reggel, mesternéjétől délben, a' legényektől pedig délután eszig pofoztatik, csigáztatik, mondom, az ilyen szegény gyermek már inasokorában eltörpítettik testében, elbutítottik eszében, lelkében pedig boszuálló, durva és goromba lesz?! 's midőn ember-kort ér, vagy megélni nem tud, vagy az erkölestelenség minden maszlagait magában hordozza: istenkáromló, veszekedő, iszákos, feleségét 's családjeit hóhérló vad kényur lesz belőle! — És valljuk meg igazán, vajjon mesterségeken hátramaradásunknak egyik főbb oka nem itt gyökerezik é? — Orvosság kell tehát ezen bajnak is, és itt ismét engedélyt kérek magamnak véleményem 's illetőleg talán czélszerű indítványom kifejtésére.

Megvan ugyan a' czéhek rendszabályaiban azon felsőbb parancs, mely szerint, ha valamely mester másával illetlenül bánik, az tőle elvétetni 's más szelidebb jellemű mesterhez adatni rendeltetik. De mikor történik ez? Vajjon a' szegény árva inas hol vehet magának bátorságot mes-

tere ellen, — a' czéh előtt — panaszt tenni? — különben is tudván, hogy ott igazságot úgy sem nyer. Én legalább, ki Isten jóvoltából kenyerem javát már eléltém, még soha sem hallottam, hogy inasnak mestere ellen a' czéh igazságot szolgáltatott volna. De hogyan is? hiszen „corvus corvo non eruit oculos,“ ellenben inasoknak egész lábszártörésig, megvakítottásig való megveretését, öszszedorongoltatását már hallottam, és ezek ha czéh elibe mentek panaszra, legott nem a' mester, de ők találtattak bünösöknek.

Ide sem való tehát a' czéhek biráskodása, hanem szabadságot kell adni a' szegény inasoknak egyenesen a' helyhatóságghozi folyamodásra, hol is a' dolog megvizsgáltatván, mihelyest az inas panasza alaposnak találtatik, azonnal hagyassék meg a' czéhnek, (melly úgy is mindenütt a' helyhatóság alatt áll) hogy a' panaszló masnak más jobb tulajdonságu mestert rendeljen, a' maszarnok mestert pedig tiltsa el mindenkorra inas tartástól. — Ez szerintem olly érzékeny büntetés lesz reá nézve, mely a' mostan szokásos, eszemiszomra fordítandó készpénzbeli büntetéseket jóval felülmulandja, mert jó ám a' szegény inas hoszszas ingyen szolgálata, és ha ilyen kényurban még egy kis becsületérzés is lakik, az efféle büntetés azt is megrázza 's jámborítja.

Ellenben van e' dolognak más oldala is, midőn t. i. az inasok olly vásottak, olly rakoncátlanok és gonoszak, hogy őket jó és szelid bánással félken tartani szinte lehetetlen. — Itt a' fenebbi orvosság szinte legjobb sikerű, csak hogy megfordítva. Illy eselben a' mester megy a' helyhatóságghoz panaszra, és ha panasza helyeselhető 's elég fontos, Budapesten a' dologházzal kell megismértetni az illy rüpköt; hol pedig még illy hasznos intézet nem létezik, ott az inast nem kell ugyan mindjárt gazdájától elmozdítani, meg könnyen esavagóvá lenne, hanem csinýhez képest meg kell inaszkodási idejét hoszszabbítani, vagy ha ez mesterének terhére válnék, meg kell őt testkép is, de csak képesít fenyíteni, és ha ez sem használna, felszabadulása előtt mestertől kell tőle felszabadítani. — A' szökevény inasokról fenálló rendeletek elég czélirányosak.

Ennyit ezuttal az inasokról; máskor a' mesterek és legények közti viszonyokról. L o y s c h.

Felvilágosító szöveg Gáty urnak a' pestszegedi csatorna ügyében kelt víztani szövegére. (Folyt. 's vége.)

'S ha érteni fogjátok egymást, nem táboroztok.

Harmadik javaslata Gáty urnak, hogy a' bugaczi emelthebb gát Bölöskének, ugy Kalocsa felé Szegednek elkerültessék. Egyszer mindenkorra legyen még itt megmondva, hogy a' bugaczi Szekerezés-tó környéke aránylag legalacsonyabb nyerge a' Tisza és Duna közötti, Pilstól, Kecskemét, Vadkert, Halas és Szabadka felé lenyuló földhátnak 's nemesak alacsonyabb, hanem általjánban vonalunk homokbuczkát sehol nem érint, mit pedig másfelé nem lehetne kikerülni. Vonalunk legnagyobb részben turjánymocsárok 's alacsony sziklavakon vonul át, emelthebb egy pár mérföldre tartó szakaszában és erősen begyöppült, jó öszszetartásu homokos földön húzódik, és nemesak földszint, de legnagyobb mélységeiben is, mint a' furatások eredménye mutatja, igen kedvező a' folyódára 's halálig sújt a' hajózdára. 'S gondolja meg G. ur, hogy az erőművekre alkotandó folyózdának futó esése mennyit emésztené föl Kalocsaig, minél fogva, midőn e' tájon az ismét ellenszegülő földhát áthágni akarná, még nagyobb emelkedéssel kellene küzdeni, mint a' bugaczi vonalon, 's mind a' mellett mennyire meghoszzabbítatnék a' csatornavonal. A' Duna és Tisza közötti földhát mérföldenkint egy öl körül esik, 's így ha Bugacznál 3—4 öl emelkedést megnyerni gondolván, néhány mérfölddel alább mennék is, ott állanánk a' magasságra nézve, hol most; mert a' bugaczi vonal, különösen nagy nyeregnek (Einsattlung) tekinthető, ugy hogy alább egy pár mérfölddel még magasb a' földzet. 'S ha ismerné még G. ur a' hely színet, nem javasolhatna olly képtelenséget; mert Bugacson alul a' nagybócsai, vadkerti, keczeli, halasi 'sat. határok homoktengernek tekinthetők, melyeken keresztül csatornát vezetni bajosan lehetne. Könnyű azt mondani: Kalocsa felé 3—4 öl ásás lenne csak szükséges, de bezeg be is kellene tudni váltani szavát. Kár tehát illy javaslatokat vaktában felidézni, mert csak gondolhatja ügyes mérnök létére G. barátom, hogy tervező a' vonal megállapítását különös és nagyobb figyelemre méltatta, mint azt egy elavult mappából, az ötödik megýéből kiczirkalmazni lehetne. De különben feltéve hogy Kalocsa felé kedvezőbb vonal ajánlkozna, alig volna így is elegendő ok olly nagy circulus vitiostust tenni; mert a' nagy kerülés által többé kerülne elköresített csatornánk, mint a' mostani vonalon; de más képen is elfogulatlan kebellet nem nagyon lehet a' vonal mostohasága ellen táborozni, mert 4'' vonat eséssel 100 ölre a' legemelthebb csúcsra nem leszen több 10 öl 4 láb mélységnél, 's ez is ezer öl távolság után hamar leszál 9, 8, 7, 6 ugy tovább a' csatorna legnagyobb részében 3 és 4

ölre; a' tökéletes állapotát elért csatornából pedig mindössze kikerül = 7,190,000 köb öl föld *) 's minő akadály ez, a' vállalat által terményzendő országos hasznok irányában?

Most letenném tollamat, ha egy pár viszszautasítandó jegyzeteire figyelmessé nem kellene tennem G. urat. Többi közt mondja G. ur: hogy B. ur tudományos tekintetben hátrább nem kullog, hanem a' tudomány állásához képest a' felszámításokban gyenge, vagy épen járatlan. Illy méltatlan, csak ellenséges indulat-szüllhetta kifejezéssel egy jó barátja B. urnak — mint volna, ha volna G. ur — nem szerénytelenkednék. Igaz, B. ur meddő eszmék fonalán ábránd hypothesisekből calculus által való eredményeket kicikarni akarni soha nem szokott, nem ereszkedik, de ideje sincs, 's természeténél fogva nem is ereszkedhetik olly számításokba, mik szerint nem ritkán matematikai igazság gyanánt mutatattik be, a' szemes fürkésző által azonnal észrevehető, absurdum. Nem akarok honi termésink közöl kiszemelt példakkal izellenkedni, ugy gondolom lesz még jobb alkalom azok egyenkénti elsorolására. Beszédes ur tett és teendő m u n k á j i körébe vágó alkalmazott számításokra Gáty barátomat segítségül híni s o h a n e m f o g j a, még pedig akkor sem, ha Gáty az ötödik megýéből, vagy a' D u n á b a n megýeneklett j é g feltornyulásából, saját búbjós rendszerével azt is ki tudná számítani: hogy Kalocsa felé a' pest-szegedi csatorna nem többet, mint 4 öl ásást kíván. Kérem szépen: ne mystificálja, vagy ne mystificáltassa kegyed önmagát 's kérem gondolja el, hogy ollyan mérnök, ki egy 16 mérföldű csatornát, majd egy pár millióba kerülő nagyszerű vízosztó, hidasatornák és roppant malmok épületeivel lehető legtökéletesebb sikerrel előállít, és pedig ugy, hogy annyi víz, mennyi fölül két kereket hajt, alább négyet, és ismét alább már hat kereket forogtat, mondom ollyan mérnök lehetlen, hogy az alkalmazott theoriában, de nem ám az abstract transcendentalisban jártas ne legyen; továbbá ki jelenleg is Pozsonyban — ha hallotta hírt kegyed — nagyszerű angolamerikai malmokat épített, melyek egyszersmind mintálul szolgálndnak a' pestszegedi csatornára építendő még nagyobb szerű malmoknak; és ki ezen malmokra alkalmazható völgynek csekély vizét, több kisebb vízosztó 's hidasatorna-épület 's több helyütt esővekenben mesterséges vízvezetések, ugy nagyszámban műértőleg készült víztartányok által bizonyos rendszerben roppant gépi siker (Nutzeffekt) előidézésével 's megannyi realis nagy haszon terményzésével egy cseppig felhasználni tudja, hogy az járatlan lenne a' számításokban, kérem szépen ne ámtassa el kegyed önmagát. B. ur a' csatornák és malmok építése körül igen sok részletben előbb szigoru számításokból, ugy hoszszas gyakorlata utján tapasztalással erősített eredményekből magának biztos kivonatokat szerzett, ő tehát igen sok bizonyos resultatumnak, mihez kegyed izzadságos számításal sem juthat tökéletesen, birtokában van. Ezt pedig csak ugy képzelje tisztelt barátom, miként egy gyakorlott architectus a' legnagyobb épületeknél sem szokta többé a' falak és boltozatíveknek állandó vastagságot számítani, mert azok kistájában vannak; megésnek, ha egy megöszült, talentummal bíró pap még öreg napjaiban is betüzgetné prédikációit. Vagy talán azért gondolja kegyed, hogy gyenge a' fölvetésekben, mert mérnöki iratai nincsenek előntve a' gyökjel daruláibaival? Bizonyos szakbeliek előtt nem is mérnöki értekezés, ha azt nem halmozhatják el a' gyök, önszörözet (potentia) 's egyéb matematikai díszjelekkel, ha Eytelwein formuláit rendre át nem irogathatják, 's képzelem — ámbár az ritkán történek, mennyire örvendenek lelkük egész valójából, ha néha még egy kis integralis calculust is szöhetnek be, 's azt hiszik, hogy csak így lehet a' kellő méltóságot 's a' esalhatatlanság criteriumát megszerezni értekezéseiknek, mik pedig ha a' tisztán látó szakértők által kissé szorosabb elemzés alá vétetnek, többször mint nem, képtelenségekre (absurdumokra) mutatnak. Kérem ne ingerelék tehát önök hiuságaik által a' eszelekvő szakértőket, kik nagyon is jól ismerik kegyet csupa utánzásból álló számításbeli tehetségüket. 'S hogy e' fejtés hív ábráza bizonyos szakbelieknek, kiteszik onnan, hogy nem ritkán, még pedig hírlapokban is, hol csak a' számítások végeredvényit kellene kiürni, — melyet, kinek ugy tetszenék, utánzámmal, — Eytelwein vagy mások formuláit egész processusaiban szépen kirogatják, hogy nagyobb tekintélyü characteristicát biggyeszthessenek értekezéseik fölibe, és hogy azok a' nem szakértők által mysteriumoknak tartassanak. Szóval még bizonyos szakbeliek e' tekintetben igen d i j á k o s emberek. Mindazáltal ezen elbizottságukban figyelmeztetem azon bizonyosakat: ne kép-

*) A' Híradóban mult évben közölt cikkekben 10 millió áll, ez hibából történetesen csuszott be, mit ugyan a' Híradóba ez évben küldött értekezésemben számokkal részletesen előterjesztve, 's a' hibának okát adva, ünnepélyesen visszahuzok és a' 10 milliót 7 millióra kívánom devalváltatni. H. J.

zéljék, hogy csak nekik adatott, és csak egyedül ők birnak kizáró szabadítékkal a felszámításokban.

Ez volna egyik, másik az, mikép tanácsolja nekem G. ur, hogy azon állításom által, miszerint B. ur a malomcsatornák és szarítások körül elveket honosított, ne költsem fel a szakértők hiúságát, mond hiúságát! igen is ama szakértőket, kik tévlenségben tartják hiúságukat, azaz igazabban, kik mindig csak számítgatnak és a cselekvés mezejére soha ki nem lépnek, legfeljebb csak készülnek kilépni, de soha el nem készülhetnek, s kiket ez által gyengébb oldalairól meglegyinttem. Ezt ildomosan tanácsolja kegyed, s elfogadom jó tanácsát, de csak azután, ha előbb megmutattam, hogy csakugyan honosított. Hallotta é híret a sebes Körös és Berettyónál néhány évtized előtt megkezdett és folytatott nagy munkák sikertelenségének a derivatioi rendszer mellözése miatt? hallotta é hogy a folyók medreibe épített 14dik századbeli szerkezeti jelenleg országszerte levágott rőzsegátos malmokhoz újabb időkben nagyszerű táblás zugókat építeni kezdettek? no ha mondom, több helyen építettek s bizonyos folyón csak egy pár év előtt végezték be, hol a felállított számos nagy zugó az egész vízostó és malomcsatorna nagy része költségit fedezte volna, mellyek pedig a rőzsegátaktól csak annyiban különböznek, hogy tábláikkal rendszerint a vizet magasra emelvén, még több kárt okoznak; mert az illető molnár azok felhuzására többnyire csak akkor szokott menni, midőn malmából a vizár kikergeti s ha történetből a serényebb korábban elbaktat is, istentől nem nyervén elegendő erőt, a tábla felhuzásával, kiváltkép a tavaszi jeges árvíz idejében, megmérkőzni nem képes. Továbbá hallotta é híret, hogy a Sárvizet még M. Theresia idejében kezdték meg, és csak B. ur újban reformált terveivel végezheték be? Ha ezek így állanak, ugy B. ur csakugyan honosított elveket a szarítások és malomcsatornák körül; mert ugy hiszem, hogy ha a kérdéses elvek már előbb meghonosítva lettek volna, alkalmazásba is hozatnak, mert ugy hiszem, hogy ezertul a czélbaveendő nagyobb szarításoknál ovatosabbak lesznek s a Sebes-körös és Berettyó sárrei szarításáról B. ur által készített újabb tervekben kifejtett elveket alkalmazandják, mellyek a Sárviznél nagy részben már testesítve vannak, s végre ugy hiszem, hogy ezertul a táblás nagy zugókat talán csak elhagyandják, — legalább alkalmazhatóságukat kártékonyaságuk miatt törvényesen is ki kellene tiltani — és malomcsatornákat az aradi példány és B. urnak több folyónál már kész tervei után építendnek. Ezek után már csakugyan nagyon világos hogy B. ur újabb elveket honosított. No de hogyan is beszél G. barátom imez elvekről, hisz az aradi malomcsatornát s az annál kifejtett elveket részletesen talán nem is ismeri. A Sárviznél a derivatioi rendszerről Böhm vízmérnök ur kezdett gondolkozni s tapogatózni, mint iratai mutatják, nem tagadom, mint a Híradóban megjelent értekezésében nyíltan magvallám, de azt B. ur sok gondolkozás és munka után hozta tisztára és alkalmazásba. Mindezek sok előtt már most egyszerűekül tűnnek föl, mert megtestesítve s életbe vive szemlélhetők, igen is, mint a Spanyolgrandok előtt Amerika feltalálása csekélységnek tartott; de azon időben, a tudomány utmutatója nélkül, csakugyan ember kívántatott a gátra, hogy a kérdéselt elvek tisztára fejlődhetek. Örömben G. barátom még némi hibákról is tesz említést, mellyek a Sárviznél történtek. Meglehet hogy egyes részlegekben kisebb hibák elkövetettek, mikép Beszédes irataiban maga is megvallja, de ezen nincs mit csudálkozunk, mert a Sárviz B. urnak első munkája volt, és pedig akkor, midőn a tudományálásához képest még némileg vakoskodva kelle tennt s így ama csekélyebb hibákkal a tanulási éveket még is dicséretesen futotta át, midőn azon időben mások, kik egyenesen a mérő-asztaltól, vagy négy falaik közül, a számvető fekete táblától léptek igazgató vízmérnökségre, semmire sem mehettek s tanulási éveiket ugyancsak busásan fizettették meg. Különben a sárviszi munka egészben egy tökéletesen sikerült és bevezett vállalat, s a feláldozott költséget többszörösen viszszapótolta, mint legközelebb Halász Gáspár, az ottani igazgató mérnök a Híradóban megjelent értekezésében nyíltan hirdeti. Nem aggatunk tehát senkire G. barátom, pávatollakat, hanem csak az igazat mondjuk el, és jövőre méginkább elmondandjuk, mit bizonyos emberek, épen kegyed által bevallott hiúságuk miatt hallani nem szeretnek; de azzal mit sem törődünk.

Horváth József, hontmegyei mérnök.

Borsodmegyei közgyűlés. April 18kán főisp. helyettesünk elnöklete alatt megyénknek rendkívüli közgyűlése vala. Egyedüli tárgy Pestmegye s Nádor ó fensége levele volt a felszázados ünnepély tárgyában s a tanácskozás kevés vitakozás után összehasonlított mondanák ki a RR. mikép őszinte készséggel ragadták meg a RR. az alkalmazat nádor ó fensége felszázados hivataloskodásában a nemzet iránt szerzett érdemeinek nagyszerű s hálás elismerését lehető legünnepélyesebben kijelenteni s ez okból ha-

bár a Pestmegye által indítványzott követek küldésétől ó fensége szerény tiltakozásában foglalt okok méltányolt sülyla miatt ezúttal ellálanak is, nádor ó fensége iránti hálás érzetök méltó nyilvánítását mostan és jövő országgyűlésre adandó utasításaik által is nem mulasztandják el. S.

Horvátországi dolgok.

April 14kén délelőtt Zágráb lakosi szívmelől vallási szertartást ünneplének. Püspök ó exolja a szenvedő emberiség javára s egyszersmind a szegényebb szülők leánygyermekének czélirányos neveltetésükre Zágrábban kórházat s illelőleg nevelő-intézetet alapított, mellynek kezelését az igralmas női szerzetre bizta. E zárda f. évben készülvén és szükségességekkel látatván el a fenirt napon teljes egyházi kíséretben vezetteték abba be az érintetem szerzetesnök püspök ó exolja által, kit diszmenet-emelésül követett a fel és al rendü papság és szerzetesek, a tanuló ifjuság tanítókarostul, a polgári és katonai hatóságok mennyire telhetett egész diszben s mindazok, kiknek lelkét egy illy közhasznu intézet hála-s örömmel tölti el. Megemlitendő még itt, hogy a nevezett intézetben a szegényebb lyánygyermekek számára, kik a város távolabb részeiben laknak s így a déli órákban haza nem mehetnek, az emberszerető alapító által tartás is rendeltetett. Minő hatásuk van kis Horvátországban a pártnezeteknek s az ebből eredő nyilatkozatoknak, kitetszik a zágrábi polit. újságban közlött ellennyilatkozatból, hol V. J. zágrábi kanonok és beszini főesperes nyílt ovást tesz a pesti német hírlap azon közlése ellen, mellyben a mult zalamegyei gyűlésen mondott beszéde adatik. Birókép e tárgyban fellépni sem időnk, sem akaratumk; de véleményünk szerint a t. ur sokkal eszélyesebben cselekszik, ha közre tett illyetén nyilatkozatával elmarad; mert vannak némi tárgyak s illy tárgyakat illető szavak, mellyek épen az által válnak igazgatók s parányiságukban is jelentékesekké, mivel ezeket azok, kiktől származtak, vagy származottaknak mondatnak, a politikai indignatio bizonyos fajával erőködnék megsemitni. Egyébiránt kinekinek legyen az ó akarata szerint, ha t. i. ezen akarat azonos a törvény és közigazság elveivel.

April 19két — mint urunk királyunk születés-ünnepét Zágrábban is buzgón ünneplték a horvát hiv altatvalók. Már ünnep előestéjén a rendes és polgári katonaság zenekari lélekemelő dallamok hangoztatásával vonultak át a néptömegektől elborított téres utczákon. S mi megható volt, ez alkalommal a július 29ki események helyén örömrivalgó zsviókat hallani; eleven színe a földi életnek. Másnap a zágrábi püspök mutatá be istennek a hálaáldozatot ó felségeért, mellyen minden rendü hatóság teljes pompában vón részt; a tömeg pedig mámoros hangzavarban, de buzgó lélekkel zengé el a „Bozse zsvi nasega kralja“ isméretes néphymnuszt. Déliben zágrábi püspök és bánhelyettesnél több személyre terített fényes asztal volt, hol a szokásos áldomásívások megtartattak, estve pedig minden, ki csak mozoghatott és zsebében pénzt erzelt, siettel a városi színházba, hol teljes kivilágítás mellett telti házban adatt az első ó r e d e t i horvát opera „Ljubavi zloba.“ műkedvelők és műkedvelőnőktől, kik a nyitány előtt az ausztriai néphymnuszt horvát nyelven és köntösben zengék el. Végre, hogy e nap örvendetes legyen a laktanyák falai közé szorított katonaságnál is, ezek részire a püspök-bánhelyettes 100 pfrtot és 15 akó jó bort rendelt, miért is ó excljának a harcz békés fiaik köszönetet szavaztak.

Végre közöljük a mart. 28án Károlyvárosban tartott száva-kulpai gőzhajótársaság rendkívüli közgyűlésének eredményét a zágrábi pol. lap után; hová az illetők közül különösen a sziszeki és helybeli tagok jelentek meg legszámosabban. Miután Vranjiczányi Ambrus igazgatósági elnök hosszas beszédben e vállalat körüli eljárását s az e libe gördült akadályokat elsorolá; Berkies pedig a saját és az igazgatóságnak az elmerült Sloga gőzhajó körüli eljárását s ennek kiemeltetése ügyében tett sikeretlen fáradozását világsóította fel, egyszersmind a biztosító hivatal elégtételét közelebbről érinté; olvastatott egy több részvényes által aláirt íromány, melly szerint bizonyos vukovári egyed magát kötelezi, hogy az elmerült Slogát azonnal, mihelyt a szükséges eszközök kezére adatnak, viz alól kiemelendi; az ebeli következésért jót állván, fáradsága díjaztatását csak a vállalkozás sikerítése után igénylendi. Ezen ajánlkozás kellő intézkedés végett az igazgatóságnak adatott ki. Ezután a társaságnak a nm. Helytartó-tanácshoz terjesztett s némi módosítással helybenhagyott alapszabályai hirdetteték ki, az elmerült Sloga kérdése következtében pedig a részvényesek egyértelműleg kijelenték: hogy habár ezen véletlen eset által tetemes veszteség sújtá is őket, azért még is — bármí újabb és nagyobb áldozattal készek továbbra is fenntartani e fontos és hazafiu vállalatot; mert ennek czéljául a Száva és Kulpának gőzhajózás általi hasznosítása s ez által a közlekedés könnyebbitése volt kitűzve; ennél fogva e társaság nem hajlandó a hatalmas versenytárs t. i. a dunagőzhajózási társaság elől viszszeretenni, habár ez most, miután a száva-kulpai részvényesek a tan-

pénzt drágán fizették meg, s az utazás lehetőségét kimutatták, épen az ó czéljokat teljes erővel már három gőzössel is üzi; sőt épen ebből örömmel győződhetni meg, hogy e társaság alapítóji mind a vállalat előnyeit, mind a gyorsabb közlekedés élénkítését az idő kívánatához alkalmazva számították ki, s ha ebben valami gáncsolni való van, e gáncs nem annyira e vállalatbani részvevőket, mint a nem részvevőket illeti. Mihelyt a Sloga ki leend emelve, azonnal ismét közgyűlés fog hirdettetni. — Draskovics János grófnó, született b. Kulmer Francziska élete 58ik; mrazovecki Koritich Ferencz zágrábi éneklő-kanonok 76ik, és Peicsics Fülöp a bécsi udvari kancelláriánál fogalmazó jobb életre költöztek. M u r a t á j i.

Erdélyi ügyek. Kolosmegyének ez évi második közgyűlése april 20án vevé kezdetét; az elnöki megnyitóbeszédet a megye állapotáról jelentés követé. Illy jelentések rég szokásban vannak ugyan, de mégis kivált újabb időkben ismertetett el azok hasznossága, mellyek ha minden hatóságnál kellő pontossággal és kimerítőleg tétetnének, egy minden tekintetben a közszükségnek lehetőleg megfelelő statisztika-készítésre legbiztosb és hitelesb alap szerzetnének. Nemkülönben az elnökség rendszeretét tanúsítja, hogy a közgyűlésen előfordulandó s megvitatandó tárgyak lajstromát azonnal a megye állapotáról jelentés után jegyző által olvastatá fel. E lajstromból a rendek láthatják, minő tárgyak veszik részvétöket igénybe, s ez által nem történik meg, hogy — mint több magyar megyénél — akkor leggyétrebb a gyűlés, midőn az alkotványos vagy közigazgatási tárgy fontossága legnagyobb számú legbuzgóbb tagok együttilétét ohajtatná; ez egyébiránt pártnezeti számitásból szokott megessni, mit csak az által előzhetni meg, ha a tanácskozási ügyek mindjárt gyűlés kezdetén jegyző által rövid lajstromba foglalva felolvastatnak. — Ez elmondottak után néhány kormánysszéki intézvény fölött kezdeték meg a tanácskozás. Ezek közt érdekesb nyilatkozatokat az idézett elő, melly mellett a kormánysszék a rendeknek a horvát ügyben ó felsége elibe terjesztetni kívánt feliratát viszszaküldi, mivel felterjesztését nem látta czéliserűnek; e viszszautasított fölterjesztést a rendek ujjolag sürgetni határozzák. Majd az elhatalmazott bujasenyv gyógyítására tervezett kórházak ügye hozatván szőnyegre, érdekes szőváltás támadt a fizetünk és nem fizetünk felett, mi közben a Szamosfalván támadott tüzvész híre a terembe hatván, a rendek tömegestül siettek a szerencsétlenség helyére. Szamosfalván e tűz april 20án délelőtti 11 óra tájban kezdődék, mellyet a szél néhány percz alatt gátolhatanná tett, s mint az Erd. H. írja, tán nagy része hamuban fekszik e szép falunak.

Aranyosszék mart. 23. és 24én tartott közgyűlésének nevezetesb tárgyai következők: 1) Olvastatott a kormánysszék azon rendelete, miszerint a marhartörökre s ezekkel érintkezésben levő czikkekre megállított harminczadi szabályok köröztetnek: ezen rendelet az országgyűlési tárgyak közé határozottat soroztatni. 2) Olvastatott azon kormányi rendelet, melly parancsolja, hogy a kir. adó alá tartozó földek s más fekvő javak adója irassék azokra, kik azon javakat használják. Mivel ezen rendelet nem kötelező törvényen alapul s ennél fogvást a szék rendeit által az országgyűlési tárgyak közé soroztatott; a rendek ujjolag is megkéretni határozzák a kormánysszékét, hogy e rendeletről ellálni méltóztassék. (Itt ismét egy följtát látjuk a földbirtokosi önzésnek s az ósiség mrigyének.) 3) Egy kormányi rendelet a kebelbéli tűzkármentő egylet alapszabályinak fölterjesztését meghagyván, annak teljesítése határozottat. 4) Dombro helység közönsége mult decembri folyamodtában a rendek által kieszközöltetni kérte, hogy a maros-ujvári sóákna közlelében a föld színén folyó s a Maros vízébe szivárgó sóa víz használása engedessék meg; a rendeknek e tárgyban tett feliratára a kormánysszék válaszóla: hogy a kérésnek alapja nem levén annak kieszközlése végett nem járulhat közbe. 5) Kraszna megye és Kóvár vidéke levelei nyomán azoknak a kőbor cigányokról szóló s e székkel közlött határozataik pártolattak azon hozzáadással: hogy akár föl-desur, akár törvényhatósági tiszt, akár valamely helység előljárója adna utilevetet kőbor cigányoknak, az közkereket alá vették; a más hatóságokból ide tévedt sátoros cigányoknak pedig sátraik égettessenek el, maguk közkalauzlat mellett illelő helyeikre kísértetvén; a kíséreti díj fizetése szinte rájuk hárul, vagy módjok nem levén — arra, ki számukra utilevetet adott. E határozat minden törvényhatóságnak megírtni rendeltetett, hogy lássák és hallják: mily szigoruak Aranyosszék rendei e kőbor cigányok ellen, még önmaguk irányában az egyenes birtoklást is titokban akarják tartani. 6) Kolosmegye megkerestére Aranyosszék is sürgetendi az országgyűlés minélelőbbi megnyitását. 7) Béli Gergely bukareszti ügyviselő számára kir. meghívólevél eszközöltetése határozottat stb.

Erdélyi kath. püspök tushádi Kovács Miklós a csik-tushádi gyógyfürdőben a szenvedő emberiség ápolatása te-

kintébb
kozott.
A
két neve
hogz a'
Leopold
jándékp
tott. A
szerint
alkalma
vizsgált
dikra vi
azon vé
nyerni a
a többi
nélfogy
most é
gyaraza
ponként
rosban
tovább,
illy mő
k a t ki
lepítnek
ege ala
éhen há
M
esti 8 ó
dok a t
gyaneze
nyészte
jár a v
téken is
távozo
ló több
min es
hogz a'
juris és
égés, n
gondat
azért, n
dig a'
eszméj
városb
gészen
sodrott
mokos
geli 5/4
zeti ten
forgács
nagyfok
házban
vadit el
fiut súj
szivszar
kintébb
tízoltá
különö
lés! A'
szélybe
les épít
az alak
téz esa
ügyügy
léküzet
lett vo
erélyes
főjegy
hány e
pusztu
taknak
nagyle
tanuji
részér
adako
kén d
fekvő
szonyt
is érte
ez utó
osztály
ajánlk
jünkba
tatand

kintetéből három kórház-felállításra 5070 frtot ajándékozott. (E. H.)

A' szász nemzet egyetemétől Szászváros tanácsához két nevezetes határozat érkezett. Az elsőben tudtul adatik, hogy a' jus transylvanico-saxonicum-ért Nagy Leopold ügyvéd számára mult évben határozott 50 ez. fr. ajándékpénz kifizetése a' felsőbbség által is helybenhagyatott. A' másodikban pedig azon határozat ismételtetik, miszerint ezentul a' szászok közt hivatalra csak oly egyedek alkalmaztassanak, kik a' nemzet gyűlése előtt szoroson megvizsgáltattak. Az első rendelet tudomásul vétetett, a' másodikkra visszairatott: hogy a' tanács ezuttal is ragaszkodik azon végzetéhez, mellynél fogvást a' közügyvédi hivatal nyerni akarók vizsgáltassanak meg a' nemzet színe előtt, de a' többi hivatalra elkészülhetni a' haza több főiskolában is, ennélfogva azt e' részben nem pártolhatja. E' sorokat még most épen hagyjuk a' szász nemzet újabb irányának magyarázatánál. Szinte e' városba a' M. és J. szerint majd napoként érkeznek württembergi svábok 's közülök Szászvárosban és környékén sokan meg is telepednek, része pedig tovább, Szeben felé költözik. A' gazdagabb szászok terveik ily módu sikerültét látva majorjaikból o' l á h m a j o r o s a i k a t k i k e r g e t i k 's helyökre württembergi ujczokokat telepítenek; mitsem gondolva azzal, ha a' magyar alkotvány ege alatt születt és felnött oláh vagy magyar saját földén éhen hal is! A' gabna ára csökkenésre hajlik.

Martius 27én Ujtordán egy almaárus koros leánynak esti 8 órakor házat hátulról meggyújtották, de a' szomszédok a' tüzet észrevévén idején elnyomták. Másnap este ugyanezen ház eleje gyújtott meg, de a' láng ekkor is elenyészett; most már az ott lakók azt állítják: hogy lidérc jár a' vén leányhoz; látták, mint ment hozzá az említett estéken is, 's mivel nem kapta honn szeretőjét, tüzet szórva távozott onnét 's ezen tűz ada üszköt a' háznak. Ehez hasonló több példáját lehetne a' nép babonás hitének felmutatni, min csak ezélszerű nevelés segíthet, ez pedig megkívánja, hogy a' n e m a d ó u n k m i n é l e l ő b b h a g y a s s é k k i a' corpus juris és az approbatákbul. Ó-Tordán pedig mart. 3án volt égés, melly három házat hamvasztá el; az égést pipázási gondatlanság okozta, miről a' köznép sem akar lemondani azért, mert — hiszen az urak is így cselekesznek, nekik pedig a' gondviselés több ést juttatott; — itt az egyenlőség eszméjét látjuk rejleni, csak hogy fattyu kinövésben. †

Kassán april. 20kai reggeli 2 1/2 órakor a' felső külvárosban Konez ur állásában tűz támadván, annak majd egészen leégte után, mintegy félóra mulva a' nagy szélben elsodrott szikráktól belvárosban a' domonkos-téren sz. Domokos szerzet templomának magas fedele kigyúlt 's reggeli 5 1/2ig, a' Domonkos-tér környéke a' domonkos-szerzeti templom és kolostorral, a' lakatos utca egészen, a' nagy forgács utcán's bástyafalak alatt számos, többnyire emeletes nagyobb épület összesen 62 ház lángmartalékká lett; egy házban 6 ember: egy anya két leányával és 3 unokával hamvadt el, a' lakatos-utczában pedig egy leomlott tűzfal egy fiut sújtott agyon; rémitó volt a' végsz, nagy a' rettenet és szívszagató jajgatások, azonban a' szerencsétlenség, tekintetbe véve azt, hogy oly nagy szélben a' bírálalon aluli tűzoltási rend mellett csak 62 ház égett le, valóban még is különös szerencse 's eléggé nem hálálható isteni gondviselés! A' város közepén álló nagyszerű díszes főegyház is veszályban forgott; ezen, nemcsak a' város, de egész hazánk jeles építészeti kincséről ideje volna kellőleg gondoskodni, hogy az alakjához illő biztos fedél alá jusson. A' pusztító elem a' Vitéz családháznál szünt meg, mert ha ezen ház meggyúl, úgy bizonyosan az egész alsó belváros, a' főegyház a' mellékutczákkal és a' külváros nagyobb része tűzsákmánnyá lett volna. A' tűzoltásban köz közönet és elismerésre méltó erélyességet fejtett ki megyei főszbiró Dombay János, tiszbt. főjegyző Károlyi Eduárd gróf, több akadémiai tanuló, néhány egyes lakos és egy kéményseprő. — A' város nagy pusztulást, százezrekre rugó kárt szenvedett, a' károsultaknak nyújtandó segély áldást árasztand a' részvevőkre 's nagylelkű adakozókra; ennélfogva mint a' nagy tűzvész szemtanúi ezen néhány sorainkkal bátrak vagyunk a' károsultak részére hazaszerte minden polgártársink előtt segélyért 's adakozásért hazafiulag eszedezni. *)

Egerből ezt írják april 24én. Tegnapelőtt azaz 22 kén déli 12 és 1 óra között a' szomszéd Borsod megyében fekvő Ostoros és több e' vonalba eső helység határában iszonyu jégzápor pusztított, sőt az egri nevezetesb hegyeket is érte. Gyümölcs és szőlőben tetemes kárt okozott, miután ez utóbbi is az idén oly korán kihajtott. J o ó J á n o s.

A' m. gazd. Egyesület ismételtesztő szakosztálya f. é. april 18kán tartott ülésében, a' tervezett kö-

*) Mi is e' szives kérelemhez csatoljuk magunkét azon ajánlkozással hogy minden e' végre nyújtandó segélyt lapunkba írtatás mellett elfogadjunk 's rendeltetési helyére juttatandjuk. Szerk.

zéponti országos gazdaképező intézetben alapítandó gazdasági vegy- és műtani osztály részére kiképezendő's e' végzett külföldre utaztatandó oktatóul, 7folyamodó közül, szótöbbséggel M o r o c z I s t v á n urat, végzett orvost 's harmadfélév óta az Egyesület körében működő szerkesztői 's titoknoki segédet, — tekintve annak mind tiszta jellemét, szorgalmát 's erkölcsiségét, mind természettudományi's különösen vegytani jeles készségét 's ezt tanusító irodal. becses dolgozatait, választá meg, ki ezen elnyert fontos pályára nézve sinórmértékül egyszersmind következő utasítással látattott el: „A' létesítendő országos gazdaképező intézetben a' vegy- és gazdasági műtan előadása a' legfontosb tantárgyak közé tartozik, mert egy részről az általános vegytan az összes mezőgazdasági tudományok fő alapul szolgálmas részről pedig a' mezőgazdaságnak igen számos terményei egyedül teljes vegy- és műtani intézetek mellett fordíthatók legnagyobb nyereséggel haszonra. Midőn tehát az Egyesület önt, mint azon egyedet jelölé ki, ki a' leendő gazdaképező intézet növendékét e' két nagyfontosságú testvértudományba felavassa, ön e' közbizodalomból reá hármatott hivatással egy igen becses feladást, de egyszersmind nehéz kötelességeket vállalt magára, mellyeknek hogy tökéletesen megfelelhessen, önnek elismert szép előkészületei mellett is, a' külföldi utazásra 's minden oldalú kiképezésre megajánlott három évi időszakra nemcsak ezélszerű, hanem lelkiösméretesen gondos használása is mulhatlanul szükséges. A' főtantárgyak, mellyekben önnek magát elméletileg 's gyakorlatilag ki kell képeznie, 's mellyek egykor intézeti oktatásnak tárgyainul szolgálának, következőkben jelöltetnek ki: 1) A' természetrajz általában. 2) A' növénytan gazdasági tekintetben különösen. 3) Ásványtan különösen. 4) Vegytan általában. 5) A' földészeti és 6) Az életműszeres vegytan különösen. 7) Állat- és növény-élettan általában. 8) Czukorgyártás. 9) Olajgyártás. 10) Borkészítés és pinczekezelés. 11) Serfőzés. 12) Szeszégetés. 13) Keményítőgyártás. 14) Ecetfőzés. 15) Gyümöcsmüst-készítés. 16) Lisztőrlés. 17) Len- és kenderkészítés, különös figyelemmel az áztatásra és erjedésre. 18) Sajt készítés. 19) Szénégetés. 20) Hamuzsír-főzés. 21) Kátrány és koromgyártás. 22) Szappanfőzés. 23) Gyertyamártás. 24) Bőrgyártás. 25) Mészégetés. 26) Téglavetés. 27) Növényi festékgyártás. 'S végre 29) mindazon itt elő nem sorolt műtani eljárás, mellyek által a' mezőgazdasági termények nyers állapotból nagyobb nyereséget nyújtó mesterséges állapotba alakíttatnak át.

Hogy ön minden tárgybán illő elméleti 's gyakorlati ismérteket nyerhessen következő utazási vonaljelöltetük ki számára: A' jelen nyarat ön, mint titoknoki segéd Pesten fogja tölteni 's az itteni czukor-ecet-sőr- keményítő- és szeszgyárakban folytatandja gyakorlati látogatásit és szorgalmas olvasás által előismereteit fogja gyarapítani. Szeptember 1én elindul Pestről 's utközben Bécs körül megtekintvén az ottani gyárakat, Berlinbe megy 's az ottani öszművészeti intézetben a' vegy- és műtani előadásokat egy évfolyam alatt szorgalmasan hallgatja 's egyszersmind időt vesz magának a' porosz technikai vállalatok megsemmelésére. — 1847ki augusztus első napjától kezdve ugyanazon évi szeptember végéig idejét Liebignek gieseni műhelyében töltendő, különös figyelemmel az életműszeres vegytan körében teendő kísérletekre. Giessenből Hohenheimba menvén át, ott ismét egy egész évi iskolaitanfolyamot végzend, kiterjeszkedvén mind azon előadásra, mellyek a' gazdasági vegy- és műtannal kapcsolatban állnak, tanulási szorgalmát és figyelmét azonban leginkább kijelölt tanulmányiban Fleischer és Siemens jeles professor urak tanulságos vezérlete alatt pontosítja öszsze. 1848ik évi augusztus 1ső napján befejeztetvén a' hohenheimi tanfolyam, a' baadeni, nassau, hassiai és rajnai porosz tartományokat fogja bejárni, itt leginkább a' czukorgyártást és borkészítést vévén szemügyre. Belgiumban megállapodván, különösen a' lenkészítéssel 's festékgyártással fog foglalkozni. Hollandiában a' dohány- és burnót-készítés, de különösen a' sajtgyártás fogja figyelmét igényelni. Innét Franciaországba térvén át, igen bő alkalmat nyere a' czukor- szesz- cognac- légszesz- szappan-mustárpezszo- olaj- bór- festék- 's más egyéb nevezetes gyártás titkaiba részletesen felavattatni. Végre Helvétzia és Olaszország nem kevesebb tért fognak nyújtani a' sajt készítésen kívül még számos gazdasági anyag műtani feldolgozása körül új ismeretek nyerésére, vagy legalább azok gyarapítására.

Magyarországra nézve nem kevésbé fontos a' nyers terményeket lehető legnagyobb bőségben és tökéletes-ségben kiállítani, mint azokat nemesíteni, feldolgozni 's a' hazát azon tetemes adótfölmenteni, mellyet az által fizet, hogy önmaga nem ápolván eléggé ipart és mesterségeket, a' saját terményeiből külföldön készült gyártványokat szükségéi fűdőzésére k' átszeres áron visszavásárolni kénytelen.

E' viszáss állapotot tőlünk elhárítani a' statuskor-mány kötelessége 's azt e' törelvességben gyámolítani az E-

gyesület kedves tartozásának ismervén, meg van győződve, hogy erre hathatós eszközt nem szolgáltatathat, mintha a' tervezett gazdaképező intézet növendékeivel a' mezőgazdaság magas kifejtésére 's nyereség-használásra szolgáló műtani vállalatok és mesterségeknek nemcsak kitünő hasznait, hanem létesítés- módját is részletesen 's alaposan megismérteti. E' cél- elérhetés végett önt az egyesület szellemi eszközéül választá; önnek becsületessége 's értelmi tehetségei kezeskednek, hogy az Egyesület önnek megválasztásában nem csalatkozott 's e' meggyőződés által megnyugtatta, annál szivesebb bizodalommal bocsátja önt képezési pályájára, miután önt ez után a' hazának és tudományoknak egygyé olvadt szerelme 's a' közbizodalom-megérdemlés vágya, mint leghathatós 's legnemesb ösztönök fogják isten jó akaratjából léptenkint kísérni 's állandó erőt és kitűrést nyújtani sikerdus megoldására azon nagybecsű feladásnak, melly egykor a' haza jóllétének egyik lényeges, rég nélkülözött tényezője leend. Pesten april 20kán 1846. T ö r ö k J á n o s egyesületi titoknok mint szakosztályi jegyző. —

Cs on g r á d m e g y e tisztújítása magántudósítás szerint f. hó 27kén 4 óra alatt teljes rend és esenddei juta végre. Első alispán: Temesváry István, másodalispán: Dobosy Lajos; főjegyző: Vidovich Mihály; főügyész: Farkas Károly, a' többiit legközelebb.

Budapesti napló. (April 30kán.) Szent György napja volt 's ez elég ok arra hogy népvándorlást idézzen elő városunkban, mint egész hét folytán tanúi is valánk, miként költözött egyegy öleb és macska társaságban a' zongora és guitarre, 's kisebb nagyobb székek halmazában a' kényelmes pamlag és terjedelmes nyugagy, a' tükör és konyhaseprű 's b. efféle apróság. Azonban ki azt vélné, hogy e' vándor nép az idő kinyíltával olesőbb szállásokra költözik, szerfölött csalatkozik. A' fővárosi nép jobbára nem adózik sorába tartozik, még is a' fizetők számát leginkább szaporítja 's hogy legesekélyebb kényelmét is busásan fizeti, az csak onnét van: mert forgó szerencsénk kénye hány, veti ki pedig e' sorskénytől csak némileg is ovakodni akar, legjobb lesz arra törekednie hogy Magyarorsz. fővárosa házurai sorába juthasson, így aztán az előadottak csak multságára leendnek, mert legrosszabb esetben is lehetlen hogy zsellérei ne akadjanak — Ha tudósítóink nem csalatkoznak, Liszt hazánkba már mai napon Budapestet játékaival bájolja. — A' lapunkban említve volt polg. nyugdíjintézet javára rendezett estély 300 pfrt. tiszta jövedelmet adott. A' közhasznu intézet ez alaphoz járuló pénztökeje aként fog gyarapíttatni, hogy minden polgár a' magyar polgári órhadba léptekor 20 pfrt fizet e' czéha, mit egymásután következő évi részlegekben ró le; ezenkívül minden polgári hadi (kik jelenleg 300an vannak) évenként 4 pfrt övnegyedes részlegben ad; 's ez intézetnek ekint begyűlt javadalmából részesülni csak annak leendő igénye, ki már öt évig a' polg. órhad tagja levén tartozásit pontosan teljesíté. Mint halljuk ez önbiztosítási czélból néhány magyar író és színész is az órhadhoz csatlakozik, mint kik mindéddig az emberiség legkevésbé biztosított osztályához tartoznak 's ez utat ezélszerűen tartják. — Egyébiránt hogy már a' tudományok osztály is gondoskodni kezd saját tagjai biztosításáról, ennek legszebb példája jutott tudomásunkra e' napokban; miszerint h. i. Stáhy Ignác országos főorvos igen ezélszerű és korszerű indítványára az előbbihez hasonczélú intézet fog keletkezni az orvosos testület keblében; mellyhez minél több járulást magunk is szívből ohajtunk. E' törekvésben hazánk nyújtandna példát az oly indítványdus, 's még is e' tekintetben szűgény külföldnek hol t. i. az orvostársulat biztosítása még alig pendült meg.

Nemzeti színházunkban Wolf énekes a' közönség nagy tetszés-nyilvánítása közben foglalá el állomását. A' Megyeri- emlékre adottt „Peleskei nótárius” keveset jövedelmezett. Ellenben a' műkedvelők első szereplése jövedelem tekintetében sikerült. Erről azonban 's honneműi tárgyakról Társalkodónk színházi krónikája legközelebb bővebben szöland. — Majd minden lap közlé már azon hírt, miszerint nógrádmegyeyi Szécsényt Pulszky hazánk egyik jeles fia 700 ezer p. fon vette meg. A' „Gazeta de Transylvania” erdélyi oláh lap szomorú ecsettel rajzolja az ottani népnevelés állapotát, miszerint az egész vidéket körüljárhatni a' nélkül, hogy csak egyetlenegy népiskolát találának, mellyben különösen oláh gyermekek illő oktatást nyerhetnének. E' hiány annál inkább igényli figyelmünket, mennél világosabb előttünk, hogy az erdélyi szász elem d' zadozása által ama szegény elhagyott földnép még öszszébb szorítatik életkörüben 's végre inségében még földönfutóvá sem lehet, mert elkényyszeredve 's erőtenülve szülőföldén kell elvesznie. Annyi nagy és szép szó hangzott már el a' nevelés ügyében! végre is mind hában? — Ez adattal ellenkező törekvést tapasztalunk Zágrábban, hol a' mezőgazdasági egyesület azon felhívat bocsátá közre: hogy árva 's kolduló 12—14 éves gyermekek adassanak neki át neveltetés végett, kikből azután hasznomezei gazdákat képezni szándékozik. — Városligetünket ismét nagy seregben 's pusztítva lepte meg a' eserebogár, vannak azonban ott „eserebogarak” is, mellyeket ugyan az állattudósok nem számítottak bizonyos osztályba, még is velink sokan egyetértenek, midőn ezeket a' legveszélyesb csoportnak nyilvánítják, melly rejtetlen fertőzötél mérgéze a' nyílt élet élvezeteit, miket az ember népmulató-helyeken oly örömet keres. — Kisfaludy Sándor emlékére Sztrokay Luiza k. a. 314 ezüstforintot gyűjtött; a' hölgyek lelkesége emelend végre is emléket hazánk jelesbeinek. Emíltett nemzeti költő öszszes művei nem sokára sajtó alá kerülendnek; műveinek kelete hévmérője lehetend egyuttal azon szeretetnek, mellyel honunk leányai a' költőt holta után karolják. — Magyar lapok rossz néven veszik, hogy két helybeli német lap azon kérdés miatt veszekszik: mellyeknek van több előfizetője? mi azt helyeseljük, mert hiszszük, hogy az előfizetők csak nem engedendik magokat hajóknál fogva cibáltatni, 's oly hely-

re költözendnek, hol még az ily seregnek nem kis hiányát érzik 's őket meg is becsülnék, a' magyar irodalmi térre l. i. — Előttünk a' Magyarhoni váltófoglalkozás tudományának vezérelvei bel- és külföldre nézve, vagy az anyagi váltófoglalkozás tekintetben. — Irta gésemi Gegus Dániel h. köz- és váltófoglalkozás körül 's azok ellenében utmutatóra van szükségük. Stanajovics Lázár böles, tanár 'stb. ily czumi munkájának első füzetét vettük. „A' természetesen némely elveinek taglalása különösen Tarczy Lajos ur 1844ki természettani munkájára vonatkozólag. — Ebben bonczkés 's elemzés alá vétetik az említett korszorított munka.

Amerika.

Az egyesült státusokbeli tudósítások egész márt. 30aig tartanak. Az Oregonkérdés fölötti tanácskozások folyvást tartanak, de mindkét házban mindinkább harcias jellemet öltenek. 16kán a' tanácsban vitatkozás keletkezett azon jelentés fölött, melyet legelő a' washingtoni Timesban néhány tanácsos által emelt vád vizsgálására — mintha titkon egyeznének Angliával — kiküldött bizottság tön. Ugylátszik, nem jutottak eredményre. 18án az Oregonkérdés iránt folytatott legutóbbi levelezés megvizsgálása határozatot, 's azonkívül a' hadbizottságra azon kérdés megvitatása utasított: vajjon idején van é a' polgárhadat az egyesült státusokban rendszerezni. 23kán a' lonisianai törvényhozó testület egy határozata, miszerint Ujorleans számára alkalmas rendszabályok hozandók, 's Polk elnök egy rendkívüli jelentése lön felolvasva. Ez utóbbi következőleg hangzik: „A' tanács által hozzám 17én intézett azon kérdésre: vajjon állományunk mostani viszonyai kívánják é szárazföldi 's tengeri hatalmunk nagyobbítását, válaszul azon nézetemet adom, miszerint böles előrelátás mindenestre tanácsos ily nagyobbítást. Böles elv: harcra készen lenni annyi mint a' békét megőrzeni. Most az egyesült státusok é Anglia közt vita forog fen az Oregonbirtok fölött. Utóbbi, mikép tudjuk, minden európai nemzettel legbékésb lábón áll, é mégis szokatlan hadkészületeket tesz, otthon egy mint északamerikai birtokaiban. Legyen bármi is ezen előkészületek eredeti célja, a' lény erősen áll, 's legalább részenként lépést kell velök tartanunk egy lehető háboru kilátásában. Ezen viszonyunkat Anglia irányában tekintve, nem kétkedem, miszerint ideje védezközveinket szárazon é tengeren egyiránt szaporítani. Ha el fogna kerülni a' két nemzet közt özszeütközés ('s reméllem, ugy fog lenni) a' kincstárnak ez által okozott költség nem lesz elveszve. Nem látok okot az Oregon tárgya iránt évi jelentésemben előterjesztett rendszabályok megváltoztatására. Az 1827d. évi ang. 6kai szerződés felmondása magából a' szerződésből igazoltatik 's háborni rendszabályul nem tekinthető, 's nem titkolhatom el belső szilárd meggyőződésemet, hogy tüstint fel kell mondanunk. — Erre a' jelentés a' mexicovai meghasonlásra tér át; tanácsosnak tartja az egyesült státusok haderejének kétharmadát az ottani határookra rendelni 's e' tekintelből is szükségnek tartja a' szárazföldi 's tengeri hatalom-szaporítást. „Egyszermind, így végzi az elnök jelentését: — erősen el vagyok határozva oly politikát követni, mely becsületes békét biztosítson Anglia é Mexicóval. De semmi által nem eszközölhető az oly hathatósan, mint tanácskozásink 's határ-

zatink egysége 's egész helyes jogunk szilárd fentartása által. Washington márt. 24. 1846. — Ez okirat igen nagy tetszésre talált Cass tábornok pártjánál, ki is hangosan nyilatkozta ki a' fölötti örömet, hogy a' végrehajtó hatalom nem angol álgyuk által hagyá magát e' hazafui lépésre kényszerített, hanem maga nyul kezdeményjogához az ország védelmezésére. — A' képviselők házában 25kén egy bill két lövés ezred felállítására 's a' fenálló mindennemű ezredek kiegészítése iránt 164 szóval 15 ellenlön elfogadva.

Spanyolország.

Közönségszerte főleg két hír kering mint oka Narvaez megbuktának. Legtöbben azon véleményben vannak, hogy midőn legutóbb Izabella férjesüléseiről vala szó 's az anyakirályné Trapani vagy ha eztejjességgel lehetlen volna, Montemolin grófhöz ragaszkodék, Narvaez nyerebb kifejezésekre fakadt 's az ellenző néphangulatra hivatkozott volna, mely mindkettőtől egyformán idegenkedik. Mások hihetőbbnek tartják, hogy Narvaez alattomban az uralkodó királynénél Krisztina elutasítására dolgozott ('s e' miatt magát utastatta el), ezt a' kormány függetlensége okvetlenül szükségesnek tartván. Az udvarnál oly sűrű lepel borítja a' történeteket, hogy még a' különben legjobban értesült személyek sem tudnak valamibizonyost. Az új ministerium-alakulás oly nehézségekre látszik akadni, miknek alapja Krisztina folyton. politikai beavatkozása. Zareo del Valle, Figuera, Soria 's Roncali tábornokok egymásután viszszaütastik az ajánlott hadministeri tárczát 's csakugyan szó van abszolút elemű minisztertanácsról, melyben külügyminiszter Viluma elnöklete alatt következő egyedekek állnának: Pezuela had-Is-la Fernando pénz-Egana igazság-Armero tengerészügyi miniszter. Ha Isturiz minisztersége létesül, ugymond egy levelező, Narvaez bukása tökéletes forradalomná válik; ha Vilumáé, akkor bizonyos az ellentáadás. A' mi előleg kimondható, az a' fejtelenségi állapot, melybe az országot Narvaez 's az anyakirályné juttatták. — Galliciai főkapitány Villalonga a' lguoi zendülést tökéletesen elnyomta. Egy része a' fellázadt seregnek meghódolt, a' többi elszélyedt 's a' portugál határok felé takarodott. — Végre april 9kei madridi hírek szerint, a' Viluma- vagy is abszolútista kabinet-alakulási kísérletek megszűnvn, Isturiz miniszteriumát tökéletesen szerkeszté, mely kivüle következő tagokból áll: Pidal, Mon, Armero é Sanz (granadai főkapitány.) — Bayonnei tudósítás szerint Narvaez e' városban állandó lakot bérlett ki magának.

Franciaország.

A' király april 15kén számos kísérettel Fontainebleau-ba több napra utazott. Hallomás szerint készületekről van szó. Victoria királynő elfogadtatására, ki Frankhont a' nyáron ismét meglátogatni szándékozik. A' követkamra legutóbbi ülésinek egyikében a' tengerészet újrendezéséről szóló törvényjavaslatot tárgyálá. Legelső szónok Carné volt. Szerinte a' gőzhajósereg nézve nincsen semmi akadály. Egy 1841ki határozat a' gőzhajóhadat 70 naszádosnak állapítja meg. Ezen szám minap 100ra emellett — e' fölött már vélemény-egység uralkodik. De itt iskola forog fen, 's a' bizottság tagjai mind azt gon-

dolák: a' vitorlás hajók kora már elmúlt. Kérdés tehát: vajjon gőzhajóhad sorhajók nélkül küzdhet 's megállhat é valóban vitorlás hajó had ellenében? Eddigelő legalább, mióta a' gőz a' tengerészeti népszerűsége, minden nagyobb tengerhadjárásban a' nehéz vitorlahajók nyertek túlyomóságot: így a' sanjuan de ulloai, tangeri 's mogadori tengeriesatákban. Így Anglia 1840ben a' syriai partokon főleg sorhajókat használt, gőzöket pedig csupán függelékül: 's most is, midőn a' gőzhajó-építés minden módon a' tudomány minden előhaladásai kíséretében tökélyesül é számlag is növekszik, — most két sorhajót építet egy gőzhajó irányában a' kormány 'stb. Végül kimondá, miszerint a' korm. által indítv. vitorlahajószámot pártolja. Ducos kész a' 40 sorhajóra egyezését adni azon föltét alatt, hogy a' kormány 30at tüstint tengerre bocsásson azokból. Lasteyrie kérdé: honnan a' tengerészet e' súlydét állapota, a' hadszertárak ez üressége, mely 93 millió frankot kíván? Angliának elég 27 millió mérhellen sokaságu szerei fentartására: azon hajók készületeire, melyek az özszes tengereket lepi, 's Franciaország a' hitelpótlékokat nem számítva, 24 milliót költ. Mikép lehetséges ily sajnós eredmény? De a' tengerészeti igazgatóság nem tudja, mivel bír, mit használ fel, mit teremt — ezért ellenkeztek oly nagyban egymással adatai a' Murillon elégténél történt két ügyében, mert az egész számadási ügy a' legborzasztóbb zavarban van. E' zavar képét szónok még más egyes vonásokkal élénkíté, minnek hatását Makau báró az által iparkodék gyengíteni, hogy szónok minden kritikus éleselműség mellett is teljes tapasztalatlanságot tanúsít a' tengerészeti ügyek körül. Makau elősorolá a' legújabb időkben történt javításokat, hivatkozék a' királynak beadott számadási jelentések pontosságára, az altengernagyokra (admirálokra), kiket főfelügyelőül a' kikötőkbe küldöz, a' hajókapitányokra 'stb. Nem tagadá ugyan, miszerint még igen sok tennivaló van, de egyszermind bizonyítgatá, mikép a' választott ut az igazi, mely célhoz vezetend, mi végett számtalan egylegességre bocsátkozott. Főszónoka e' napnak Thiers, 's themája ez vala: a' kabinetnek semmi szilárd terve, nem tudja, mit akar. Frankhon szerepe a' tengeren: nemlegesség; ha szükség talál lenni háborúra, akkor ez Angliával fog lenni. Szónok nem késik kimondani, mikép ez legnagyobb szerencsétlenség fogna lenni, mely a' közműveltséget 's Frankhon hatalmát érhetné. Ó barátja az angol szövetségnek 's ezt üdvösnek hiszi Franciaországra nézve. 40 sorhajó fölkeszítettését indítványozák; — vajjon mikép képzelhetik ezzel a' háborúskodhatást Anglia ellen? A' 40 sorhajót Anglia 100zal fogja fogadni. Ne engedjük át magunkat ámitásoknak; minden ámitás, mely bennünk hatalmunk felett támad, üdvtelen következéseket vonhat maga után. Némely tengerészek azt mondák: fregát háborut vezethetünk Anglia ellen. Valóban nagy leboacsátkozás. Ki nem képes hajócsapatos háborut vezetni, később naszádokkal sem fog lenni szerencsés. A' bal arány mindenkor ugyanazon marad. Thiers beszédét a' posta indultakor még nem végezte. — Lecomte a' királyra lött april. 16án, de nem találta 's tüstint elfogták.

34ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A' gőzösök járása aprilis hónapban.

- Pestről Bacsig naponként reggeli 7 órakor.
- Drenkovai minden vasárnap, Tittelnéi kikötéssel, egy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösök Konstantinápolyt is érintik, u. m. aprilis 12- és 26kán az oláh-, aprilis 19kén pedig a' török részen.
- Zimonyig Eszékneli kikötéssel, egy le- mint felfelé, minden esütörtökön. A' lefelé járó gőzösök indulási ideje: reggeli 5 óra.

Indulások Sziszekről Zimonyon át Szegedig.

Sziszekről indul april. 11-, 20 és 29kén. Szegedről indul ugyanezen napokon.

Ezekon mint rendes járásokra meghatározott gőzösökön kívül még egy teherhajó is fog e' vonalon járni. A' közbejövő változtatások különösen tudni fognak adni. Pest, aprilisben 1846. *Gőzhajózási hivatal. 5—5*

Pályázat az egyetem hit-szónoki állomásra.

A' magyar királyi tudományos egyetemnél ürességbe jött hit-tudománytan és hit-szónoki széknek, melyet 1000 pengő forintnyi rendszeres évi fizetés van özsze-íapesolva, betöltése végett Budán az ország primása előtt folyó évi julius 21kén szokott pályázat fog tartatni oly formán: hogy a'

pályázni kívánóknak, a' kijelentendő tételnek irásbeli megfajtésán kívül szóbeli előadásuk és szónoklatok tetleges próbáit is adni, valamint érdemeikről, erkölcsi é egyéb tulajdonaikról illető megyés püspökök vagy szerzetes előjárók hiteles bizonyítványai-
val ellátva lenniök kell. Pesten, april. 25én 1846. — Szoblahói *Pálma Elek*, magyar kir. tudom. egyetemi jegyző. 1—3

Örökáron eladó birtok.

Egy, Komárommegyének kies környékén fekvő nemesi birtok, mely 1335 holdból áll é szükséges gazdasági épületekkel 's lak-lázzal ellátva van, szabad kézből örök áron eladó. Bővebb értesítést ad személyes megkeresésre vagy bérmentes levelekre, az eladásra meghatalmazott Külléy Henrik, táblaj ügyvéd Pesten, Széclitezában 144. szám alatt. 2—3

Gőzhajózási jelentés.

Alulírt igazgatóság ismételve meghívja azon t. ez. részvényeseket, kik ülési é szavazási jogukat legközelebb az újabb szabályok alapján september hónap első felében tartandó közgyűlésen gyakorolni akarják, miszerint részvényeik netán még szükséges átiratását a' bécsi központi hivatalban baladék nélkül eszközöljék. Bécs apr. 15. 1846. *Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 3—3*

† Pelszólítás. A' pesti t. ez. ügyvéd urak kéreinek, legyenek szivesek lakásaik hibátlan jegyzékét, legfeljebb jövő május 15éig, a' Mezei Napár szerkesztőséghez (Ujvilág utca, likey-ház, 2k emelet) beküldeni. Pesten april 20kán 1846. *Felnyes Elek* a' Mezei Napár szerkesztője. 3—3

Azon t. ez. mérnök urak, kik már vasuti vállalatnál működtek, é a' pécs-mohácsi vasútra egyesült részvényes társaság részire előleg csak a' Mohácsról Pécsig öt mér földnyi hosszan vezetetni ezélzött vaspálya terének fölvetelére 's a' költségvetés é tervek elkészítésére vállalkozni kívánnak, tisztelettel fölhatnak: ne terheltesenek adatokkal támogatott nyilatkozataikat 's vállalkozási föltételeiket f. eszt. **május tizedikéig** vagy személyesen, vagy pedig Pécsre intézendő bérmentes levelekben az ideigleni igazgatósággal tudatni. Kelt Pécsen Martiusban 1846. A' pécs-mohácsi vasútra egyesült részvényes társaság igazgatósága. 2—3

Ház-eladás. Kosdon, Nógrádmegyében, Vácához 3/4 órányira, egy kemény anyagból épült, zsindelyvel fedett 's kedvező fekvésű ház, mely egykoron megye háza volt 's jelenleg péld. nyugalmazott tisztnek ajánlható. 1 elő- 's 4 egymásba nyíló szobával, konyhá-, éléskamra-, 8 lóra istálló- é kocsiszinnel mind bolthajtás alatt, térs udvarral, kerttel — mely részint gyümölcsfákkal van beültetve, részint zöldségtermesztésre használtatik, részint löherével, mely 2 marhaak elegendő téli takarmányt ad, van bevetve — é szivattyús kúttal, melyből a' kertbe ugy, mint az udvarra foly a' víz, délről szőlőtugasokkal körözve, szép kilátással é Vácra fasorok é szőlők közt vezetó kello-mes sötával kínálkoza szabad kézből eladandó; vagy falun nyaratni kívánóknak nyár-szakra haszonbérbe is kiadandó. Értekezhetni Kosdon Moesary László tulajdonossal. 1—2